

помилко: негативну оцінку результатів засвоєння навчальної програми переносять на оцінку особистості студента. Це виявляється через міміку, жести викладача, іноді й у словесній формі [2].

Для підвищення рівня навчальної діяльності студентів слід формувати у них загальні розумові дії і прийоми розумової діяльності, посилювати мотивацію навчання, а також використовувати традиційні та нові навчальні технології, сучасні інформаційні технології, що активізують та інтенсифікують навчально-пізнавальну діяльність. Індивідуалізація і диференціація навчально-виховної роботи сприятиме підвищенню рівня навчання і розвитку студентів лише за умови систематичної діагностичної роботи не лише на початковому етапі, а й протягом усього навчання. Цьому сприяє модульно-рейтингова система навчання і обліку успішності.

ЛІТЕРАТУРА // ЛИТЕРАТУРА // REFERENCES

1. Глушкова Н. Психологія і педагогіка вищої школи / Н. Глушкова. – Дніпропетровськ: Економіка, 2006. – 41 с.
2. Педагогіка вищої школи: навч. пос. / [За ред. Е. Е. Карпової]. – Одеса, 2002. – 343 с.
3. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З. Слєпкань. – К.: Вища школа, 2007. – 238 с.

Гришак С. М. (Херсон, Україна)

**БАР'ЄРИ ЛЕГІТИМАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ
В АКАДЕМІЧНОМУ ДИСКУРСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ
ПОСТРАДЯНСЬКИХ КРАЇН**

У тезах окреслено бар'єри легітимізації гендерної проблематики в академічному дискурсі вищої школи пострадянських країн, обумовлені відмінним від західних гендерних досліджень характером інституалізації на онтологічному, політичному, гносеологічному та когнітивному рівнях.

Hryshak S. (Kherson, Ukraine)

**BARRIERS TO LEGITIMIZATION OF THE GENDER CONCEPT
IN THE POST-SOVIET COUNTRIES HIGHER SCHOOL
ACADEMIC DISCOURSE**

The paper deals with the barriers to legitimization of the gender concept in academic discourse of the post-Soviet countries higher school which had been caused by institutionalization of western gender studies in a different way on ontological, political, epistemological and cognitive levels.

Легітимізація гендерної проблематики в академічному дискурсі пострадянських країн розпочалася в 90-х роках ХХ століття в процесі впровадження гендерних досліджень у науковий та освітній простір вищої школи. Перенесення на пострадянський ґрунт західних гендерних досліджень

відбувалося у відмінному від країн Заходу контексті. Відмінності мали *онтологічний, політичний, гносеологічний, когнітивний характер* (О. Вороніна, О. Здравомислова, І. Тартаковська, Г. Темкіна, С. Шакірова, Д. Шульц та ін.).

На *онтологічному рівні* відмінності полягали у визначенні різних підходів до проблеми жіночого/чоловічого та різного досвіду взаємовідносин жінок і чоловіків, обумовлених існуванням різних гендерних систем у країнах Заходу та пострадянського простору.

На *політичному рівні* поява і розвиток гендерних досліджень у пострадянських країнах на відміну від західних не були спричинені розвинутим жіночим рухом та не мали тієї політичної ідентифікації з фемінізмом, що мали гендерні дослідження в США та Європі.

Характерною рисою західних гендерних досліджень вважається феміністська *гносеологія*, яка не отримала розвитку в пострадянському суспільно-науковому дискурсі на відміну від статево-рольового підходу, який домінував в установках дослідників колишнього Союзу.

Відмінності в *когнітивних практиках* наукової спільноти виявляються в поширенні та реалізації різних видів дискурсів. В країнах Заходу гендерний дискурс став не тільки теоретичною практикою у вищій школі, він став частиною міжнародного політичного дискурсу західних демократій. Поряд із гендерним дискурсом у західному знанні про стать та статеві відмінності функціонують інші – традиційний та феміністський, які співіснують і конкурують один з одним за право домінувати в просторі наукових досліджень. У пострадянських країнах поширення отримує модернізований традиційний дискурс, який одночасно включає до себе і феміністську риторичну рівність статей, і традиційну риторичну жіночого призначення. Якщо в західних країнах дискурс рівності статей і дискурс жіночого призначення, які суперечать одне одному, перебувають у стані боротьби, то в пострадянських країнах відбулося їх злиття – дискурс рівності був поглинений традиційним дискурсом про жіноче призначення, змінивши його.

Не викликає здивувань, що процес інституалізації гендерних досліджень в системі вищої освіти з самого початку розвитку на теренах пострадянського простору стикався з шерегою труднощів. Можна виділити наступні бар'єри легітимації гендерної проблематики в академічному дискурсі вищої школи:

1) відсутність чіткого понятійного апарату нової галузі знань і не розробленість дефініцій у науковому й освітньому дискурсі вищої школи пострадянських суспільств, бо «перекладний фемінізм» вважається відірваним від власних теоретичних основ, сприяє концептуальним труднощам освоєння і створення понятійного апарату гендерних досліджень;

2) інтелектуальна традиція есенціалізму та біологічного детермінізму і відповідного їй модернізованого традиційного дискурсу, характерних для більшості спеціалістів в галузі суспільних наук, зокрема і серед педагогів, що виражається в прихильності останніх до статево-рольового підходу в освіті, який застосовується ««за замовчуванням», як само по собі зрозуміле, і який

не рефлексується ні вченими, ні практиками як сутнісна складова навчально-виховного процесу» [1, С. 232];

3) розповсюджена на теренах пострадянського простору думка про відсутність дискримінації за статевими ознаками в колишніх республіках Радянського Союзу через розв'язання «жіночого питання», а відтак, і подолання нерівності у політичній та соціально-економічній сферах життєдіяльності цих країн;

4) відсутність підготованих фахівців, незадовільний рівень розвитку гендерної свідомості викладацького складу, який долучився до вивчення та дослідження гендерних проблем у різних галузях суспільного знання та викладання гендерних курсів, бо особистісні погляди викладача на проблеми нерівності у гендерних стосунках, сексизм та дискримінацію, існування патріархатної системи в сучасних суспільствах тощо відіграють неабияку роль у викладанні гендерних курсів;

5) відсутність необхідної наукової рефлексії з приводу пізнавального статусу гендерних досліджень як нового напрямку в науці та гендерного підходу як методу наукового пізнання, що перешкоджає розробці з позиції наукових критеріїв тих галузей гендерного знання, на основі яких формуються нові навчальні дисципліни.

ЛІТЕРАТУРА // LITERATURA // REFERENCES

1. Штылева Л. В. Становление гендерного подхода в высшем педагогическом образовании / Л. В. Штылева // Гендер как инструмент познания и преобразования общества : мат-лы междунар. конф. «Гендерные исследования: люди и темы, которые объединяют сообщество» (Москва, 4–5 апреля 2005 г.). – М. : РОО МЦГИ, 2006. – С. 226–234.

Ткаченко С. В. (Одеса, Україна)

ЕТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ СУСПІЛЬНО- ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН В РОЗРІЗІ ПОГЛЯДІВ ПЕДАГОГІВ-ПРАКТИКІВ

В тезах представлені результати пілотного дослідження, спрямованого на виявлення доцільності формування в майбутніх учителів суспільно-гуманітарних дисциплін етичної компетентності.

Tkachenko S. (Odessa, Ukraine)

ETHICAL COMPETENCE TEACHERS OF SOCIAL AND HUMAN SCIENCES IN THE CONTEXT VIEWS PRACTICING TEACHERS

In theses presented the results of a pilot study aimed at identifying the feasibility of the formation of the future teachers of social and human sciences ethical competence.
